

MỘT SÓ BIỆN PHÁP NÂNG CAO NĂNG LỰC ĐỌC HIẾU TÀI LIỆU CHUYÊN NGÀNH CHO HỌC VIÊN, SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHỐI KỸ THUẬT

Ngô Thị Thu Hà*, Nguyễn Thị Hoài Thu
Học viện Kỹ thuật Quân sự

TÓM TẮT

Trong các trường khối kỹ thuật ở Việt Nam hiện nay việc dạy và học ngoại ngữ không chỉ nhằm mục đích giúp sinh viên có thể giao tiếp bằng ngoại ngữ mà còn phải dùng ngoại ngữ như một công cụ để có thể tiếp thu những kiến thức mới về khoa học và công nghệ của thế giới. Trong quá trình dạy-học ngoại ngữ một trong những kỹ năng cần chú trọng là kỹ năng đọc hiểu các tài liệu chuyên ngành. Không ít sinh viên tốt nghiệp ra trường vẫn chưa có kỹ năng đọc, tham khảo tài liệu từ nước ngoài. Hiện tượng này do nhiều nguyên nhân, xong phải kể đến phương pháp đọc sách chuyên ngành bằng tiếng nước ngoài còn chưa hiệu quả. Trong khuôn khổ bài viết chúng tôi nêu lên những nguyên nhân gây khó khăn trong việc đọc hiểu tài liệu, đồng thời đưa ra những phương pháp nhằm nâng cao kỹ năng đọc hiểu tài liệu chuyên ngành.

Từ khóa: *khoa học, công nghệ, đọc hiểu, kỹ năng*

LỜI NÓI ĐẦU

Cùng với sự phát triển mạnh mẽ của khoa học kỹ thuật trong mọi lĩnh vực của cuộc sống, nhu cầu mở rộng quan hệ ngoại giao trên trường quốc tế cũng ngày càng được đẩy mạnh. Để tăng cường hợp tác trong mọi lĩnh vực kinh tế, chính trị, văn hóa và đặc biệt là giáo dục thì ngoại ngữ đóng vai trò rất quan trọng. Đó là chìa khoá để tiếp thu những công nghệ mới và là phương tiện giao tiếp cần thiết đối với những cán bộ khoa học kỹ thuật của nước nhà. Tuy nhiên phương pháp học đọc tài liệu chuyên ngành bằng tiếng nước ngoài chưa thực sự được quan tâm đúng mức của các nhà nghiên cứu, các nhà giáo học pháp và các học viên học ngoại ngữ. Qua thực tế vài năm gần đây cho thấy, sau khi học xong một khoá ngoại ngữ trong các trường đại học sinh viên vẫn chưa có được kỹ năng, kỹ xảo cần thiết để có thể đọc hiểu được các tài liệu chuyên ngành của mình. Các sinh viên chưa có phương pháp học đọc tài liệu chuyên ngành phù hợp và hiệu quả. Trên cơ sở nghiên cứu lý luận và thực tiễn giảng dạy, chúng tôi mạnh dạn đề xuất ra những giải pháp nhằm nâng cao năng lực đọc hiểu cho sinh viên trong các trường đại học khối kỹ thuật.

CƠ SỞ THỰC TIỄN

Trong những năm qua, quá trình dạy – học ngoại ngữ trong các trường đại học đã có nhiều thay đổi nhằm nâng cao chất lượng và đã thu được những kết quả khả quan. Tuy nhiên, theo đánh giá chung so với mục tiêu và chuẩn ngoại ngữ thì những kết quả đạt được còn khiêm tốn, chưa thực sự đáp ứng được yêu cầu của xã hội. Không ít sinh viên tốt nghiệp ra trường vẫn chưa có kỹ năng đọc, tham khảo tài liệu chuyên ngành từ nước ngoài. Hiện tượng này do nhiều nguyên nhân, xong phải kể đến phương pháp đọc sách chuyên ngành bằng tiếng nước ngoài còn chưa hiệu quả.

Qua khảo sát thực trạng về phương pháp đọc tài liệu bằng tiếng nước ngoài cho thấy:

- Vốn từ vựng chuyên ngành còn rất yếu, khi đọc một tài liệu họ gặp rất nhiều từ mới, cấu trúc ngữ pháp lạ, dẫn đến đọc không hiểu, dịch không đúng và thiếu tự tin khi phải tiếp xúc với tài liệu bằng tiếng nước ngoài.
- Khi đọc tài liệu, học viên chưa xác định rõ mục đích đọc: đọc – hiểu, đọc – nghiên cứu, đọc – làm quen, đọc – tìm kiếm thông tin, v.v... Do vậy sinh viên coi tất cả các tài liệu đọc là đọc – hiểu và cố gắng đọc cẩn kẽ từ đầu đến cuối và muôn dịch tắt cá. Do vậy

* Tel: 0982 549 989, Email: hanghaanh@gmail.com

hiệu quả đọc tài liệu còn rất thấp, tốn thời gian sức lực mà hiệu quả lại không cao.

- Khi đọc, sinh viên chưa biết bỏ qua những từ không cần thiết. Gặp từ nào cũng tra từ điển, cũng cần ghi nhớ. Kết quả số từ mới là vô cùng làm cho sinh viên nản chí, không còn đủ ý chí, kiên trì để đọc hết tài liệu.

- Sinh viên chưa có kỹ năng phán đoán nghĩa của từ mới dựa vào cấu tạo, ngữ cảnh. Do vậy phải tìm từ điển rất nhiều từ mới, mất nhiều thời gian.

- Do không nắm vững cấu trúc đặc thù của văn phong khoa học cũng như cấu trúc đặc thù của ngành nên mặc dù đã tra hết từ của một câu cũng không thể hiểu được câu đó nói gì, hoặc có hiểu thì cũng sai lệch, không chính xác.

- Tài liệu, giáo trình còn thiếu. Nhiều chuyên ngành còn chưa có giáo trình ngoại ngữ chuyên ngành, hoặc các tài liệu, giáo trình ngành còn chưa sát và phù hợp với ngành học. Việc học theo giáo trình chưa đúng với chuyên ngành của sinh viên không mang lại một chút hiệu quả nào trong việc dạy – học ngoại ngữ.

Từ những thực tiễn đó, chúng tôi nhận thấy cần phải tìm hiểu, nghiên cứu và áp dụng phương pháp học đọc tài liệu chuyên ngành bằng tiếng nước ngoài một cách hiệu quả để nâng cao năng lực đọc hiểu tài liệu khoa học kỹ thuật cho sinh viên các trường đại học.

CÁC PHƯƠNG PHÁP ĐỌC HIẾU TÀI LIỆU CHUYÊN NGÀNH BẰNG TIẾNG NƯỚC NGOÀI CHO SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC

Đọc thế nào cho hiểu

- Giai đoạn 1: Khi đọc, bạn phải nhìn vào chữ đó, làm quen với ký hiệu viết của âm thanh, phải nhận diện được chúng chứ không nên đọc vẹt. Trong khi đọc, bạn phải chú ý nhận xét mối tương quan giữa ký hiệu và âm thanh, để thấy một âm có thể được ký hiệu bằng nhiều dạng chính tả khác nhau và ngược lại.

- Giai đoạn 2: Bạn hãy đọc từng nhóm chữ có ý nghĩa. Không đọc từng chữ một mà phải

xem nó thuộc nhóm chữ nào. Mỗi nhóm từ đều có nghĩa để ta nhận diện vừa đọc vừa hiểu ngay trong đầu.

- Giai đoạn 3: Người học phải hết sức chú ý tập trung nhận diện nhanh những dấu hiệu cấu trúc.

- Giai đoạn 4: Tập đọc các tài liệu và các đoạn ngắn. Sau đó thực tập qua những câu hỏi về các tài liệu mà bạn đã đọc.

Đọc thế nào là đúng:

Việc đọc đúng sẽ làm dễ dàng cho quá trình khai thác thông tin của văn bản. Làm thế nào để nhận xét được là bạn đọc đúng hay không. Bạn đọc đúng nếu:

2.1. Bạn đọc thầm, chỉ bằng mắt, không đọc thành tiếng.

2.2. Tiếp nhận từng câu bằng những từ mang ý nghĩa chứ không phải bằng những từ riêng biệt.

2.3. Bạn đọc tương đối nhanh, nhưng tốc độ đọc không đồng đều, chỗ nào hiểu ngay thì đưa mắt liếc qua, nhưng dừng lại ở chỗ nào đòi hỏi phải chú ý nhiều hơn.

2.4. Khi đọc bạn nhớ được thông tin đã được đọc để đối chiếu nó với thông tin tiếp theo.

2.5. Bạn có khả năng dự đoán một số yếu tố thông tin tiếp theo và có khả năng đoán nghĩa những từ chưa biết.

Phương pháp đọc hiểu tài liệu khoa học kỹ thuật

Từ những kinh nghiệm trên, người đọc có thể định hướng được nội dung đọc của mình và kết hợp với những phương pháp dưới đây để có một bài đọc hiệu quả:

3.1. Mỗi người khi cầm một tài liệu đọc bao giờ cũng có định hướng về thái độ cho mình. Ví dụ: đọc một tài liệu tham khảo thì cần đọc chi tiết, đọc một bài báo thì chỉ cần lướt nhanh và nắm ý chính. Vì thế các kỹ thuật học đọc thường bao gồm các loại như: đọc nhanh, đọc chậm, đọc lấy ý chính và đọc chi tiết.

3.2. Đọc là một thói quen. Vì thế song song với việc nắm kỹ thuật đọc, người học cần tạo cho mình một thói quen đọc ít nhất khoảng 15-20 phút mỗi ngày. Điều quan trọng là khi

đọc để tạo thói quen, cần gây hứng thú, tức là nên đọc những tài liệu vui hoặc văn phong minh thích và nhất là không khó quá để phải liên tục tra từ điển.

3.3. Khi gặp từ mới không nhất thiết phải tra tất cả, mà chỉ tra những từ then chốt, thiếu nó không thể hiểu được. Trước khi tra hãy cố đoán từ đó dựa vào văn cảnh.

3.4. Để định hướng được sự diễn biến của chủ đề trong khi đọc, người học cần chú ý một điều là mỗi đoạn thường có một câu chủ đề. Câu này nhắc tới nghĩa trung tâm của đoạn đó. Hầu hết các câu chủ đề là câu thứ nhất hoặc câu cuối cùng trong đoạn đọc. Người đọc cũng cần chú ý một điểm nữa là trong một bài viết đoạn đầu hoặc đoạn cuối bao giờ cũng hết sức quan trọng. Nó thường là tư tưởng chính của bài đọc.

3.5. Người đọc cần chú ý rèn luyện kỹ năng đọc nhanh, tốc độ đọc là 300 từ /1 phút.

Để rèn luyện kỹ năng đọc hiểu một cách có hiệu quả, người học cần theo những bước sau đây:

- Bước 1: Nhận diện văn bản và chủ đề của văn bản.
- Bước 2: Nhìn lướt cách bối cục của bài viết.
- Bước 3: Phát hiện mục đích của tác giả viết
- Bước 4: Phát hiện ý chính
- Bước 5: Phát hiện thông tin chi tiết của bài viết.
- Bước 6: Kiểm tra toàn bài.

Các dạng bài tập để rèn luyện kỹ năng đọc hiểu:

4.1. Các bài tập rèn luyện kỹ năng đọc lướt, đọc có tính chất làm quen:

- Hãy đọc những câu sau và tìm nhanh trong bài đọc những câu khoá.
- Trong bài đọc có những từ khoá, chỉ đọc những từ đó và cho biết bài đọc nói về nội dung gì?
- Hãy đọc đoạn mở đầu bài đọc và cho biết bài đọc nói về nội dung gì?
- Hãy đọc đoạn kết thúc bài đọc và cho biết bài đọc nói về nội dung gì?
- Hãy đọc đoạn mở đầu và đoạn kết thúc bài đọc, cho biết bài đọc nói về nội dung gì?

- Bài đọc có nhiều chỗ bôi đen, hãy đọc và phán đoán xem những từ bị bôi đen đó có nghĩa gì?

- Hãy đọc toàn bộ câu sau, bây giờ hãy lược đi những từ không cần thiết sao cho vẫn giữ lại được nghĩa của câu.

- Trong bài đọc hãy gạch chân những từ mà nếu bỏ đi cũng không ảnh hưởng gì đến việc hiểu bài đọc.

- Hãy chú ý tới các đề mục hay dàn ý bài đọc, hãy cho biết những ý chính của bài đọc.

4.2. Các bài tập rèn kỹ năng đọc chậm, đọc nghiên cứu:

- Hãy phân đoạn bài đọc và nêu nội dung của từng đoạn.

- Hãy đọc và nêu chủ đề bài đọc.

- Hãy đọc bài đọc và trả lời các câu hỏi đã cho.

- Hãy tìm trong bài đọc những câu trả lời cho các câu hỏi đặt ra trước và sau khi đọc bài đọc.

- Dựa vào bài đọc, bạn nhất trí hay không nhất trí với những luận điểm sau.

- Trong số những luận điểm sau, luận điểm nào phù hợp với nội dung bài đọc.

- Hãy đặt câu hỏi theo nội dung bài đọc.

- Hãy lập dàn ý cho bài đọc.

- Hãy xác định các ý chính trong bài đọc.

4.3. Các bài tập rèn kỹ năng đọc tìm hiểu:

- Hãy tìm trong bài đọc câu trả lời cho các câu hỏi sau...

- Hãy tìm trong bài đọc những từ có nghĩa là

- Hãy nêu những từ khoá trong bài đọc.

- Hãy tìm trong bài đọc những câu có các nội dung sau...

Trên đây là một số trao đổi về việc dạy đọc hiểu mà chủ yếu là đọc hiểu các tài liệu chuyên ngành khoa học kỹ thuật. Chúng tôi rất mong nhận được sự chia sẻ, góp ý của bạn bè, đồng nghiệp nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy ngoại ngữ tại các trường đại học khối kỹ thuật. Mong rằng những kinh nghiệm mà bài báo đưa ra sẽ góp phần nâng cao chất lượng đào tạo cán bộ khoa học kỹ thuật trong xu thế hội nhập và phát triển hợp tác quốc tế của đất nước.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Quốc Hùng – Phương pháp học tiếng Anh. Nxb Đại học và giáo dục chuyên nghiệp, H.1995;
2. Hạnh Hương (1996) Phương pháp học Tiếng Anh. Nxb Đồng Nai;
3. Viên Quân (1989) Dạy và học ngoại ngữ nhữnghé nào. Nxb Khoa học kỹ thuật, TP.HCM.
4. Вайсбурд М.Л., Блохина С.А. Обучение пониманию иноязычного текста при чтении как поисковой деятельности. M.: Просвещение, 2011 г
5. <http://studopedia.org>.

SUMMARY

**SOME MEASURES TO READ CAPACITY BUILDING MATERIALS SECTOR
STUDY FOR PARTICIPANTS, THE UNIVERSITY STUDENTS OF
ENGINEERING DIVISION**

Ngo Thi Thu Ha*, Nguyen Thi Hoai Thu
Military Technical Academy

Nowadays, to technical universities and colleges in Vietnam, the ultimate objective of teaching and learning foreign languages is helping students to not only communicate successfully in a language but also use that language as a useful tool to acquire comprehensive knowledge of science and technology. Throughout the process of teaching and learning foreign languages, one of the skills that needed paying more attention to is reading comprehension of specialized documents. Quite a few graduates have not yet possessed this skill even when they had left schools. This phenomenon results from certain factors; however, one critical reason is the ineffectiveness of technical document reading methods. Readers can find in the following article the main reasons that cause difficulties in specialized document reading, and suggested methods to enhance this skill.

Key words: science, technology, reading comprehension, skill

Ngày nhận bài: 25/5/2015; Ngày phản biện: 05/6/2015; Ngày duyệt đăng: 31/3/2016
Phản biện khoa học: TS. Lê Hồng Thắng – Khoa Ngoại ngữ - ĐHTN

* Tel. 0982 549 989, Email. hanghaanh@gmail.com